

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

ГЕОЕКОНОМІЧНЕ І ГЕОПОЛІТИЧНЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ФРН В
СИСТЕМІ НАТО НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

за спеціальністю – 106 Географія

галузі знань – 10 Природничі науки

за освітньо-професійною програмою – Економічна географія

спеціалізація – Географічне країнознавство, міжнародні та політико-географічні дослідження

Кваліфікаційна робота бакалавра

студента денного відділення

IV курсу

Матвієнка Дмитра Ярославовича

Науковий керівник:

д.геогр.н, проф. Яценко Б.П.

КИЇВ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	5
1.1 Поняття геополітики та її значення у сучасному світі.....	5
1.2 Геоекономіка як складова геополітичної стратегії.....	11
1.3 Взаємозв'язок геополітичних та геоекономічних досліджень.....	16
Висновок до розділу I.....	20
РОЗДІЛ II. ГЕОПОЛІТИЧНЕ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ФРН В СИСТЕМІ НАТО.....	22
2.1. Роль Німеччини у створенні та розвитку НАТО.....	22
2.2. Геоекономічні та геополітичні аспекти вступу Німеччини до НАТО.....	25
2.3. Вплив НАТО на зовнішню політику Німеччини та її геополітичну і геоекономічну позицію.....	30
Висновок до розділу II.....	33
РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВЗАЄМВІДНОСИН МІЖ ФРН ТА НАТО	35
3.1. Оцінка сучасного геополітичних та геоекономічних взаємовідносин між ФРН та НАТО.....	35
3.2. Аналіз ключових проблем та викликів у співпраці ФРН та НАТО.....	40
Висновок до розділу III.....	47
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження геополітичних та геоекономічних відносин між Німеччиною та НАТО та перспектив подальшої взаємодії виявилось актуальним у сучасному світі. Зростання геополітичної напруженості, нові виклики для безпеки, зміна політичного контексту та роль Німеччини в альянсі вимагають уваги та вивчення. Актуальність цієї теми підкреслюється необхідністю зміцнення трансатлантичного партнерства та співпраці для забезпечення миру, стабільності та безпеки в регіоні та за його межами.

Дослідження надає можливість краще зрозуміти виклики та перспективи, які стоять перед Німеччиною та НАТО, та виявити шляхи подальшої співпраці. Зокрема, рекомендації щодо посилення політичного діалогу, знаходження спільних інтересів та пріоритетів, а також співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями можуть сприяти зміцненню та розвитку відносин між Німеччиною та НАТО.

В цілому, дослідження геополітичних та геоекономічних відносин між Німеччиною та НАТО та перспектив подальшої взаємодії має важливе значення для розуміння сучасних викликів та можливостей у євроатлантичному регіоні. Враховуючи динаміку світової політики та економіки, ця тема залишається актуальною для подальших досліджень та розвитку стратегій співпраці між Німеччиною та НАТО.

Мета дослідження. Дослідити геополітичні та геоекономічні відносини між Німеччиною та НАТО, та проаналізувати еволюцію цих відносин протягом останніх десятиліть.

Завдання роботи полягає у :

1. Визначенні поняття геополітики та її значення у сучасному світі
2. Характеристиці геоекономіки як складової геополітичної стратегії
3. Вивченні взаємозв'язку геополітичних та геоекономічних досліджень

4. Аналізі ролі Німеччини у створенні та розвитку НАТО
5. Розгляді геоекономічних та геополітичних аспектів вступу Німеччини до НАТО
6. Дослідженні впливу НАТО на зовнішню політику Німеччини та її геополітичну і геоекономічну позицію
7. Оцінці сучасних геополітичних та геоекономічних взаємовідносин між ФРН та НАТО
8. Аналізі ключових проблем та викликів у співпраці ФРН та НАТО

Об'єкт дослідження: Геополітичні та геоекономічні відносини між Німеччиною та НАТО.

Предмет дослідження: Еволюція та перспективи розвитку геополітичних та геоекономічних відносин між Німеччиною та НАТО.

Методи дослідження: Аналіз наукової літератури, дослідження документів НАТО та Німеччини, порівняльний аналіз, системний підхід, синтез.

Наукова новизна роботи полягає в систематизації та аналізі геополітичних та геоекономічних взаємовідносин між Німеччиною та НАТО. Робота включає у себе детальне дослідження історичних подій, які впливали на ці взаємовідносини, починаючи від створення альянсу та закінчуючи сучасними викликами та перспективами.

Практичне значення дослідження полягає в можливості отримати глибше розуміння динаміки взаємовідносин між Німеччиною та НАТО та їх впливу на глобальну політичну та безпекову ситуацію.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Поняття геополітики та її значення у сучасному світі

Геополітика, як наука, викликає широкий спектр тлумачень та розумінь, що робить процес формування її цілісного уявлення досить складним. Різноманітні підходи до визначення геополітики охоплюють широкий спектр поглядів: від концепції її як мистецтва управління загальносвітовими процесами до твердження про те, що геополітика має бути цілісною самостійною наукою.

Незважаючи на різноманітність підходів, що існують до визначення геополітики, процес формування цілісного уявлення про неї сприяє її методологічному збагаченню та розширенню сфери практичного застосування. У зв'язку з цим, багато представників різних наук, включаючи географію, політологію та історію, активно долучаються до вивчення та аналізу геополітичних питань. Це дозволяє враховувати різноманітні аспекти та динаміку глобальних відносин у розвитку цієї важливої дисципліни.

Геополітика, як наукова дисципліна, має своє коріння в роботах шведського ученого і політика Р. Челлена, який у своїй праці "Держава як форма життя" (1916) вперше сформулював концепцію геополітики. Ця концепція визначає державу як географічний організм, що розвивається у певному просторі[1, с.194; 23].

Політичні події XX століття відкрили нові горизонти для геополітики, перетворивши її на популярну та впливову дисципліну. Це стало можливим завдяки запитам від геополітичних гравців щодо наукової аргументації формування глобальних імперських систем як динамічних величин[10, с. 35-39].

Одним із ключових напрямків у розвитку геополітики став аналіз територій як політичних елементів ландшафту. Вчені, такі як Ф. Ратцель, розробляли критерії диференціації територій та вивчали простір як резервуар державно-правових конструкцій. Р. Челлен аналізував конструювання політичного простору та способи реалізації національного інтересу. Крім того, К. Гаусгофер класифікував кордони та досліджував чинники, які впливають на їх сталість[4; 5].

Досягнення таких вчених, як Ф. Ратцель, К. Гаусгофер, Р. Челлен, К. Шмітт та інших, в значній мірі визначили розвиток геополітичних досліджень. Їх методологія ґрунтувалася на позитивістському підході, що передбачав аналіз простору як "життєвого простору" держави, що зростає як організм. Ці дослідження сприяли формуванню теорій про відношення між землею та політичними процесами[4; 5].

Німецький журнал "Zeitschrift für Geopolitik", який очолював К. Гаусгофер, розглядав геополітику як науку про відношення землі та політичних процесів. Його роботи вплинули на формування доктрин "життєвого простору", що відображалися у дослідженнях інших учених[13].

Поруч з німецькою школою геополітики, активною була і англо-американська школа, що розвивала ідеї Г. Дж. Макіндера. Вони вивчали геополітичний простір та стратегічні інтереси держав на основі його теорії про "географічну вісь історії"[18].

Таким чином, наукові досягнення вчених ХХ століття, що зосереджувалися на аналізі територій, політичного простору та національних інтересів, значно збагатили геополітичну дисципліну і відобразилися на розвитку теорій та практики міжнародних відносин.

Сучасне розуміння геополітики представлене різноманітними визначеннями, кількість яких перевищує 300. Проте, в цілому можна виділити три основних підходи до визначення геополітики.

По-перше, геополітика може розглядатися як світоглядна, ідеологічна доктрина, що обґрунтовує зовнішню політику держави. Одним з прихильників цього підходу є О. Г. Дугін, який розглядає геополітику як ідеологію, спрямовану на забезпечення та зміцнення влади[23].

По-друге, геополітика може описувати політику держави в географічному просторі. При цьому особлива увага приділяється зовнішній геополітиці та стратегічним напрямкам державної діяльності у світовому геопросторі[23].

По-третє, геополітика може розглядатися як міждисциплінарна наука, яка вивчає залежність міжнародних відносин та розвитку держав від географічного простору. Цей підхід підкреслює значення географічних умов у формуванні та розвитку політичних та економічних стратегій держав[2; 23].

Отже, різноманітність підходів до визначення геополітики свідчить про її складний та багатогранний характер, який відображається у різних аспектах сучасного світового порядку.

Геополітика, як наука, виникла на перехресті різних теоретичних напрямків, які спрямовані на аналіз взаємозв'язків між географічним простором та політичними процесами. Серед основних джерел розвитку геополітики можна виділити три напрямки [3]:

- Теорії географічного детермінізму: Цей напрямок передбачає, що географічні умови та природні ресурси мають вирішальний вплив на розвиток суспільства і формування його політичної системи. Теорії географічного детермінізму вказують на те, що фізична географія, клімат, рельєф та інші природні чинники визначають характер і можливості держави. Цей підхід став важливим джерелом для розвитку геополітики, оскільки він допомагає розуміти, як географічне середовище впливає на політичні рішення та конфлікти між державами.

- Теорії цивілізаційного, формаційного, світ–системного аналізу: Цей напрямок зосереджений на вивченні взаємодії різних цивілізацій, формацій чи світових систем у геополітичному просторі. Він розглядає політичні явища з погляду їхнього історичного та культурного контексту. Теорії цивілізаційного аналізу допомагають розкрити вплив культурних та історичних факторів на міжнародні відносини, а також розуміти причини конфліктів та співробітництва між різними цивілізаціями.
- Теорії військово-стратегічного аналізу: Цей напрямок зосереджений на вивченні військових аспектів геополітичних відносин, таких як стратегічні конфлікти, оборонні можливості та геостратегічне планування. Теорії військово-стратегічного аналізу розглядають геополітичний простір як театр операцій для військових дій та стратегічного впливу. Вони допомагають розуміти військові аспекти геополітичних конфліктів та визначати стратегічні інтереси держав у світі.

В цілому, ці три напрямки є ключовими джерелами для розвитку геополітики, оскільки вони допомагають розкрити різні аспекти взаємозв'язків між географічним простором та політичними процесами на різних рівнях аналізу.

Геополітика, базується на прикладній політичній географії та спрямована на розв'язання ключових проблем функціонування держави як територіально-політичної системи. Цей підхід передбачає підтримку територіальної стабільності та цілісності, а також поступального розвитку. Для досягнення цих цілей необхідно зберігати баланс і рівновагу в трьох основних підсистемах [3; 8]:

- важливо забезпечити безпеку та оптимальне використання державної території, а також недоторканість державних кордонів;

- потрібно створити оптимально-просторову структуру державно-територіального устрою;
- необхідно здійснити синтез регіональних позитивних етнокультурних ознак, які становлять частину національної ідеї, і забезпечити загальнонаціональний характер впливу політичних партій.

Ці концептуальні положення можуть бути використані для розробки внутрішньої геополітики, яка спрямована на забезпечення стійкості та розвитку держави в її внутрішніх рамках. У той же час, зовнішня геополітика має за мету встановлення зв'язків та відносин держави зі світом, сприяючи її рівновазі і стабільності на міжнародній арені.

Таким чином, М. Дністрянський розрізняє геополітику на "внутрішню" і "зовнішню", підкреслюючи необхідність гармонії між ними. У контексті прикладної політичної географії ці підходи сприяють розумінню та реалізації стратегій державного управління та зовнішньої політики з урахуванням географічного контексту[5].

Класичні закони геополітики становлять основу для розуміння геополітичних процесів та взаємозв'язків між державами у географічному просторі[23].

Закон фундаментального дуалізму виявляється у вічному протистоянні суші та моря, телурократії та таласократії. Цей дуалізм формує різні типи цивілізацій та політичних систем, таких як телурократичні держави з їхньою стабільністю та традиціями, і таласократичні, які характеризуються динамічністю та різноманітністю.

Закон посилення фактору простору в історії людства підкреслює вплив географічних умов на розвиток суспільства та визначення його стратегічних напрямків. Відкриття нових територій та контроль над ними стали ключовими факторами у формуванні політичних та економічних стратегій.

Закон синтезу суші і моря вказує на значення берегової зони як ключового елемента у геополітичній боротьбі. Ця зона відіграє стратегічну роль у визначенні геополітичних інтересів держав та формуванні їхніх стратегій впливу.

Загалом, класичні закони геополітики відображають глибокі та важливі принципи, що лежать в основі геополітичного аналізу та формулювання стратегій у міжнародних відносинах. Вони допомагають розуміти складність та динаміку сучасного світу та визначати напрямки розвитку національних та міжнародних стратегій.

Геополітика є ключовою дисципліною, яка має велике значення в сучасному світі через свій вплив на формування та розвиток міжнародних відносин, стратегічне планування держав та конфліктологію. У сучасному глобалізованому світі, де географічні, економічні та політичні фактори взаємодіють на міжнародному рівні, розуміння геополітичних аспектів стає надзвичайно важливим для керівників держав, політичних аналітиків та дипломатів.

Геополітика допомагає зрозуміти важливість географічного положення країн та регіонів у світі. Географія впливає на економічний розвиток, безпеку, а також на взаємовідносини між країнами. Наприклад, контроль над морськими шляхами або доступ до природних ресурсів може мати велике значення для геополітичної стратегії держави.

Вона допомагає вивчати та прогнозувати міжнародні конфлікти та суперечності. Розуміння історичних, культурних та географічних факторів дозволяє аналізувати та прогнозувати конфліктні ситуації, що виникають між державами або регіонами світу.

Слід відзначити, що геополітика впливає на розвиток зовнішньої політики держав. Розуміння геополітичних відносин допомагає керівникам країн визначити стратегічні інтереси своєї країни, встановити партнерські відносини та розвивати міжнародне співробітництво.

Також, геополітика впливає на глобальні проблеми, такі як екологічні кризи, зміна клімату та міграційні потоки. Розуміння географічних факторів дозволяє прогнозувати та реагувати на ці проблеми на міжнародному рівні.

Усе це підкреслює важливість геополітики в сучасному світі. Вона допомагає розуміти складні геополітичні відносини, прогнозувати розвиток подій та розробляти стратегії відповідно до національних інтересів. Геополітика стає невід'ємною складовою політичного аналізу та прийняття рішень на міжнародному рівні, що робить її однією з найважливіших дисциплін для сучасних лідерів та політичних вчених.

1.2 Геоекономіка як складова геополітичної стратегії

Геоекономіка стала важливою галуззю, яка відображає головну тенденцію розвитку сучасного світу - всеосяжну глобалізацію. У контексті цього процесу, межі між внутрішньою та зовнішньою сферами діяльності, а також між внутрішньою та зовнішньою політикою, затираються.

Геоекономіка, визначена італійськими вченими К. Жаном та П. Савоною, виявляється не лише як науковий напрям, але і як стратегічний інструмент управління економікою країни в умовах глобалізації. Згідно з їхніми тлумаченнями, геоекономіка спрямована на поєднання всіх економічних настановлень і структур певної країни в єдину стратегію, що враховує загальносвітову ситуацію. Головною метою такої стратегії є оволодіння економічним простором, який на сьогодні є глобальним[6].

Одним з ключових положень у розумінні геоекономіки є феномен детериторизації та дематеріалізації багатства під впливом глобалізації. Тобто, в умовах сучасного світу, територіальні кордони втрачають своє призначення бути перешкодою в економічному сенсі, а багатство переходить через глобальні мережі. Це вимагає від держави активного впливу на економічну глобалізацію відповідно до власних інтересів.

Важливою проблемою для держави стає питання утримання капіталу на власній території, оскільки "втеча капіталу" може призвести до втрати монолітності та легітимності[14, с. 79-86].

Особливу загрозу для держави складає "втеча капіталу" з її території та підрив національної згуртованості у більш успішних регіонах і містах. Це може стати причиною утворення архіпелагів "з островів багатства посеред океану бідності". У такій ситуації, важливим стає розробка стратегій, які сприяють розподілу багатства та підтримці економічно менш розвинених територій[14, с. 79-86].

Отже, геоекономіка виявляється ключовим інструментом для держав у забезпеченні ефективного управління економікою та збалансованого розвитку в умовах глобалізації. Розуміння геоекономічних процесів та відповідне формулювання стратегій стають детермінантами успішного функціонування держав у сучасному світі.

Глобалізація призводить до того, що процес економізації стає ключовим у політичних стратегіях. Держави переорієнтовують свої пріоритети з геополітичних та геостратегічних аспектів на геоекономічні. Це означає, що для країн головною метою стратегічного розвитку стає саме геоекономіка, яка переважає над геополітикою та геостратегією[11].

Геоекономіка, в цьому контексті, є симбіозом з метою участі у формуванні та розподілі світового доходу. Вона базується на використанні високих геоекономічних технологій, розвитку національних економік та державних інститутів, які стають основою стратегій розвитку країн[11].

Геоекономіка, як термін, використовується в географії з двома основними тлумаченнями, які демонструють важливість вивчення економічних аспектів у контексті просторових відносин та політичних стратегій держав.

У рамках економічної географії геоекономіка розглядається як наука, яка вивчає просторові господарські утворення. Це означає, що вона аналізує

економічні об'єкти та процеси, розглядаючи їх як складові частини територіальної системи у формі мережі. Геоeкономіка в цьому контексті допомагає зрозуміти, як різні економічні суб'єкти взаємодіють між собою на просторі та як ця взаємодія впливає на розвиток регіонів, країн та глобальних економічних систем[22].

У геополітичному контексті геоeкономіка асоціюється з економічною геополітикою, яка досліджує аспекти економічної могутності держави в контексті політичних цілей. В цьому тлумаченні геоeкономіка аналізує економічну політику країни, спрямовану на зростання її економічної могутності та підвищення конкурентоздатності. Це включає в себе визначення факторів, які впливають на залежність держави від світової економіки, а також шляхів подолання цієї залежності та збереження або підвищення її конкурентоздатності на міжнародній арені[22].

Отже, геоeкономіка, як важлива галузь географії, допомагає розкрити важливі аспекти економічних відносин та стратегій держав як на рівні окремих регіонів, так і на міжнародній арені. Вона дозволяє краще розуміти взаємозв'язок між економікою та політикою, а також розвивати стратегії для підвищення економічної могутності та конкурентоспроможності держави в умовах глобалізації.

Виникнення геоeкономіки відображає ключові тенденції у розвитку сучасного світу, які обумовлені рядом факторів.

По-перше, посилення взаємозалежності в економічному та політичному житті та створення різноманітних мереж відіграють важливу роль. Розвиток телекомунікацій та інтенсифікація потоків, включаючи "нематеріальні", такі як інформація та капітали, призвели до "зникнення географії". Простір і час перестали відігравати вирішальну роль, а економіка стала більш мобільною[11].

По-друге, падіння комуністичної системи в кінці ХХ століття призвело до зміни пріоритетів та напрямків розвитку різних країн світу. Це створило нові умови для гео економічних взаємодій та відносин[11].

По-третє, наявність різноманітних учасників економічного життя, таких як держави, міжнародні організації та наддержавні інститути, також впливає на гео економічні процеси. Ці суб'єкти здійснюють дестабілізуючий вплив на функціонування держав світу, що стає об'єктом дослідження гео економіки[11].

Гео економіка досліджує ряд важливих питань сучасності [11; 21, с. 81-86]:

- географічний фактор впливу на гео економічні процеси;
- зміни в системі світового поділу праці;
- політику та стратегію підвищення конкурентоздатності держав в умовах глобалізації економіки;
- злиття політики та економіки у міжнародних відносинах.

Отже, гео економіка відображає суттєві зміни у сучасному світі, відмічаючи перехід до нової економічної та політичної парадигми, яка враховує глобалізацію та розмаїття учасників міжнародних відносин.

Гео економіка, як складова геополітичної стратегії, визначається як науковий напрям, спрямований на аналіз та управління економічними процесами з урахуванням географічних та політичних факторів. Вона виступає як ключовий інструмент для держав у забезпеченні їхньої економічної могутності та геополітичної впливовості в умовах глобалізації[15].

Наукові дослідження в галузі гео економіки вказують на те, що управління економічними ресурсами та процесами вимагає розуміння впливу географічних умов на їхній розвиток. Гео економіка вивчає роль простору, ресурсів та інфраструктури в економічних процесах та визначає

шляхи їхнього оптимального використання для досягнення стратегічних цілей держави.

Сутність геополітичної стратегії полягає в забезпеченні національних інтересів через вплив на географічне середовище та економічні процеси як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Геоелекономика стає ключовим компонентом такої стратегії, оскільки економіка визначає потужність та стабільність держави, а також її здатність до впливу на міжнародну арену.

У контексті геополітичної стратегії, геоелекономика спрямована на розвиток економічних зв'язків, включаючи торгівлю, інвестиції та технологічний обмін, з метою зміцнення позицій держави в глобальній економічній системі. Це включає в себе розробку стратегій залучення інвестицій, створення конкурентоспроможних економічних секторів та підтримку національних компаній на міжнародних ринках.

Однак геоелекономика не обмежується лише економічними аспектами. Вона також враховує політичні, соціальні та культурні чинники, які впливають на економічний розвиток держави. Таким чином, геоелекономика виступає як комплексний підхід до досягнення стратегічних цілей держави через оптимізацію взаємодії між економічними та геополітичними факторами.

Отже, геоелекономика, як складова геополітичної стратегії, визначається як науковий напрям, спрямований на управління економічними процесами з урахуванням географічних та політичних факторів з метою забезпечення національних інтересів та підтримки стабільності та процвітання держави.

1.3. Взаємозв'язок геополітичних та геоелекономічних досліджень

На порозі XXI століття відбувся перехід в міжнародних відносинах від традиційної геополітичної боротьби до нового парадигми, де економіка стала головним ареном змагань між державами, транснаціональними корпораціями та міжнародними інтеграційними блоками. Цей перехід свідчить про нові реалії геополітичної арени, де геоekonomіка замінює традиційну геополітику та встановлюється як ключова складова визначення стратегічних інтересів та впливу держав.

Головною особливістю цього переходу є зміщення уваги з військово-політичних аспектів на економічні. Тепер економічний потенціал держави та її інституційних одиниць стає визначальним чинником визначення її впливу та конкурентоспроможності на міжнародній арені. Такий змінений підхід свідчить про те, що традиційні геополітичні фактори, такі як географічне положення чи військовий потенціал, поступають перед економічними[27]

У цьому контексті країни, які не враховують геоekonomічні реалії та не розвивають свою економіку як ключовий елемент забезпечення національних інтересів, ризикують опинитися на маргіні міжнародної політики. Неврахування геоekonomічних тенденцій може призвести до стратегічного програшу та втрати впливу на світовій арені.

Отже, епоха геоekonomіки викликає не лише нові можливості, але й нові ризики для держав та їхніх геополітичних стратегій. Розуміння цих тенденцій та врахування їх у формуванні національної та зовнішньої економічної політики стає важливою передумовою для успішного впливу на світову арену та забезпечення національних інтересів в епоху геоekonomіки.

Сучасний світ, насичений політичними та економічними викликами, вимагає від держав стратегічного підходу до визначення їхнього місця на міжнародній арені. Геополітичне та геоekonomічне розташування країни

стають об'єктивними умовами, які слід використовувати для розробки ефективної геостратегії - набору стратегічних заповідей та послідовного втілення їх у життя[27].

Науковий доробок вченого А. Т. Мехена, який розглядає джерела морської могутності держав, надає важливі вказівки для розуміння взаємозв'язку між об'єктивними та суб'єктивними умовами формування цієї могутності. Об'єктивні умови, такі як географічне розташування, фізична будова та територіальні розміри, мають геополітичний та геоекономічний характер. Серед суб'єктивних умов виділяються культурно-демографічні та політико-адміністративні фактори, такі як кількість та якість населення, а також характер уряду[27].

Гармонійне поєднання об'єктивних та суб'єктивних умов визначає успіх у формуванні та втіленні геостратегії держави. Геополітичне та геоекономічне оточення доповнюються культурними та політичними реаліями, створюючи комплексний підґрунт для розвитку стратегічних напрямків країни. Наприклад, географічне положення може впливати на торговельні шляхи та економічні можливості, а політична стабільність і національна єдність сприяють залученню інвестицій та розвитку економіки[27].

Таким чином, глибоке розуміння геополітичних, геоекономічних та суб'єктивних аспектів є ключем до успішного формування геостратегії держави в сучасному світі. Лише шляхом аналізу та врахування усіх цих умов можна досягти гармонії між національними інтересами та світовими реаліями, забезпечуючи стабільність та процвітання країни у глобальному середовищі.

Таблиця 1.1. Функції Геоeкономiки та геополiтики

Функція	Геоeкономiка	Геополiтика
Аналіз	Аналізує економічні аспекти географічного розташування країн, торговельні потоки, інвестиційні можливості та конкурентоспроможність.	Аналізує вплив географічних та політичних факторів на міжнародні відносини та стратегічні інтереси держав.
Формулювання стратегій	Формулює економічні політики, залучає іноземні інвестиції, розвиває торговельні відносини та створює умови для економічного зростання.	Формулює зовнішню політику, встановлює партнерські відносини та розробляє стратегічні альянси для захисту національних інтересів.
Вплив	Впливає на геополітичні процеси шляхом економічного розвитку та створення сприятливих умов для зміни геополітичних структур.	Впливає на міжнародні відносини та світовий порядок шляхом формування стратегічних альянсів та визначення національних інтересів.
Забезпечення безпеки	Створює умови для економічного зростання та зменшення економічних загроз зовнішнього походження.	Забезпечує національну безпеку та захист національних інтересів шляхом встановлення стратегічних альянсів та участі в міжнародних конфліктах.

Визначення пріоритетів	Визначає економічні пріоритети країни та розвиває стратегії економічного розвитку на основі географічного розташування та ресурсів.	Визначає політичні та стратегічні пріоритети країни на міжнародній арені та встановлює стратегічні цілі для досягнення національних інтересів.
------------------------	---	--

Ця таблиця демонструє різницю між геоекономікою та геополітикою та їхній взаємозв'язок у визначенні та досягненні стратегічних цілей держави.

В цілому, геополітичні та геоекономічні дослідження є ключовими аспектами аналізу сучасного світу та визначення стратегій державності. Ці дві галузі не лише взаємодоповнюються, але й тісно взаємопов'язані, оскільки вони обидві становлять складові частини геостратегії країни.

Геополітика вивчає вплив географічних та політичних факторів на міжнародні відносини та визначає стратегічні інтереси держав. Вона досліджує географічне розташування, географічні особливості, ресурси та територіальні конфлікти, що впливають на політичний ландшафт світу. Геополітичні аналізи допомагають країнам розробляти зовнішню політику, встановлювати партнерські відносини та формувати стратегічні альянси для захисту своїх національних інтересів[9].

З іншого боку, геоекономіка вивчає економічні аспекти географічного розташування країн та їхніх економічних потенціалів. Вона аналізує торговельні потоки, інвестиційні можливості, конкурентність на світових ринках та розробляє стратегії економічного розвитку. Геоекономічні дослідження допомагають країнам визначати їхню економічну політику, залучати іноземні інвестиції, розвивати торговельні відносини та створювати сприятливі умови для економічного зростання[12].

Взаємозв'язок між геополітичними та гео економічними дослідженнями полягає в тому, що економічна потужність держави часто є визначальним чинником її геополітичного впливу. Наприклад, країни з великими економічними ресурсами можуть мати більшу політичну вагу на міжнародній арені, що дозволяє їм формувати стратегічні альянси та впливати на прийняття глобальних рішень. З іншого боку, геополітичні конфлікти та напружені відносини можуть впливати на економічні відносини між країнами та сприяти формуванню нових торговельних блоків та альянсів[12].

Отже, геополітичні та гео економічні дослідження спільно визначають стратегічний курс країн у сучасному світі. Розуміння взаємозв'язку між цими двома галузями допомагає країнам ефективно реагувати на зовнішні виклики та забезпечувати свою національну безпеку і економічний розвиток.

Висновки до розділу I

У даному розділі курсової роботи були розглянуті теоретико-методологічні засади геополітичних та гео економічних досліджень. Розглядаючи основні концепції та підходи до аналізу цих двох напрямків, можна зробити кілька висновків.

По-перше, варто відзначити, що геополітика та гео економіка є важливими галузями наукових досліджень, оскільки вони дозволяють розуміти взаємозв'язок між географічним розташуванням держав, їхніми економічними можливостями та політичними стратегіями.

По-друге, розглянуті теоретико-методологічні засади наголошують на важливості комплексного підходу до аналізу геополітичних та гео економічних процесів. Дослідження у цих галузях вимагає врахування

різноманітних факторів, включаючи географічні, економічні, політичні, культурні та інші аспекти.

По-третє, аналіз теоретико-методологічних підходів дозволяє визначити ключові тенденції розвитку геополітичних та гео економічних досліджень. Зокрема, спостерігається зміщення акценту від воєнно-стратегічних аспектів до економічних та географічних чинників у визначенні впливу держав на міжнародну арену.

Отже, теоретико-методологічні засади геополітичних та гео економічних досліджень відображають складність та многогранність сучасних міжнародних відносин. Вивчення цих аспектів є важливим для розуміння сучасних глобальних викликів та пошуку ефективних стратегій взаємодії між державами.

РОЗДІЛ II

ГЕОПОЛІТИЧНЕ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ФРН В СИСТЕМІ НАТО

2.1. Роль Німеччини у створенні та розвитку НАТО

Організація Північноатлантичного договору (НАТО) заснована у 1949 році, відіграючи ключову роль у забезпеченні безпеки західних країн у контексті загрози з боку Радянського Союзу. Протягом свого існування НАТО зазнавала значних змін, починаючи від військової оборони і закінчуючи політичними та соціальними аспектами[25].

Більшість дослідників зазвичай акцентують увагу на військовій складовій НАТО, оскільки альянс був спочатку створений як система колективної оборони. Проте з часом НАТО стала також значним політичним актором, особливо у контексті зміцнення європейської безпеки. Її роль у сприянні примиренню Франції та Німеччини в 1950-х роках, а також сприяння створенню фундаменту для Європейського Союзу, ілюструє її вплив як "великого інтегратора" повоєнної Європи[17; 19].

У контексті геополітичних та гео економічних аналізів, НАТО виступає як ключовий фактор формування політичних та економічних стратегій у регіоні. Її роль у забезпеченні безпеки та сприянні стабільності допомагає створювати сприятливі умови для економічного розвитку та інтеграції. Такий підхід дозволяє розглядати НАТО не лише як військовий альянс, але й як важливого гравця у формуванні політичних союзів та економічних стратегій на міжнародній арені[26].

НАТО відіграє важливу роль як у військовій, так і в політичній та економічній сферах, і врахування цих аспектів дозволяє краще розуміти її вплив та значення в сучасних міжнародних відносинах.

Роль Німеччини у створенні Організації Північноатлантичного договору (НАТО) у 1949 році була надзвичайно важливою та визначальною для забезпечення безпеки та стабільності в Європі після Другої світової війни. Німеччина, яка стала центром подій конфлікту у Європі, виявила велике бажання приєднатися до міжнародного військового блоку, який забезпечував би її захист від можливої загрози з боку Радянського Союзу та комуністичного розширення[24].

Німеччина, після закінчення Другої світової війни, була розділена на дві частини: Західну та Східну. Західна Німеччина швидко знайшла себе серед союзників США, Великої Британії та Франції, які відчували загрозу з боку Радянського Союзу та прагнули забезпечити безпеку та стабільність у регіоні. У цих умовах Німеччина виявила готовність співпрацювати зі своїми західними союзниками у створенні колективної системи оборони[16; 24].

Питання про роль Німеччини у створенні НАТО стало предметом обговорення під час переговорів між західними країнами у 1948-1949 роках. Німецька частина військово-політичного блоку виявилася критичною, оскільки вона могла забезпечити значний військовий потенціал і ресурси для оборони. Приєднання Німеччини до НАТО стало важливим кроком для зміцнення військово-політичної оборони західних країн, а також для забезпечення безпеки та стабільності в Європі[24].

1950-ті роки стали періодом важливих подій у розвитку міжнародних відносин, зокрема у стосунках між західними країнами та США. Однією з найвагоміших подій цього періоду стало створення Організації Північноатлантичного договору (НАТО) та включення Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) до цього військово-політичного блоку. Відбувалася ця подія в умовах зростаючої напруги між заходом і сходом, а саме Радянським Союзом. Створення НАТО і прийняття ФРН в її склад

стали важливим кроком для забезпечення безпеки та стабільності у Європі після Другої світової війни[24].

Серед найважливіших подій, що передували вступу ФРН до НАТО та Західноєвропейського Союзу, було візит держсекретара США Даллеса до Європи у вересні 1954 року. Візит Даллеса викликав велике занепокоєння у Франції, що свідчило про складні стосунки між західними союзниками. Нарада лідерів західних країн в Лондоні у жовтні 1954 року, де було прийняте рішення про перетворення Західного союзу на Західноєвропейський союз та про вступ ФРН до НАТО, стала важливим кроком у зміцненні військово-політичної оборони західних країн. Підписання Паризьких угод та приєднання ФРН до НАТО та Західноєвропейського Союзу у 1955 році офіційно закріпили західну інтеграцію та забезпечили безпеку в регіоні. Ці події стали важливими кроками у формуванні військово-політичного блоку та сприяли стабільності в Європі у післявоєнний період[7; 24].

Після вступу до альянсу, Німеччина активно співпрацювала з іншими країнами-членами НАТО у зміцненні оборонної спільноти. Вона залучала свої військові та технічні ресурси для спільних військових навчань, вдосконалення військових стратегій та технологій, а також для забезпечення безпеки в регіоні. Це дозволило НАТО стати більш ефективним оборонним союзом та забезпечити відповідний рівень безпеки для своїх членів.

Роль Німеччини у створенні НАТО була вирішальною для забезпечення безпеки та стабільності в регіоні після Другої світової війни. Її приєднання до військово-політичного блоку забезпечило необхідний військовий потенціал та ресурси для ефективною колективної оборони проти можливої загрози з боку Радянського Союзу та комуністичного розширення[20].

Отже, вступ ФРН до НАТО та Західноєвропейського Союзу у 1955 році був ключовим етапом у стабілізації ситуації у Європі після Другої світової війни та важливим кроком у формуванні військово-політичного союзу західних країн.

2.2. Гео економічні та геополітичні аспекти вступу Німеччини до НАТО

Німеччина, як один із ключових гравців у Європі, відіграє важливу роль у системі міжнародних відносин, особливо у контексті геополітичних змін, що відбулися в кінці ХХ століття. Завершення "холодної війни", розпад СРСР та соціалістичного табору, а також об'єднання ФРН та НДР в одну державу створили нові виклики та можливості для Німеччини, які вимагали формування нової геополітичної стратегії.

Німеччина, розташована у центрі Європи, має вагомі переваги свого геополітичного розташування, такі як високий рівень економічного розвитку та тісна взаємодія з країнами-сусідами. Її членство в ЄС, НАТО, а також у "Великій Сімці" та "Великій Вісімці" надає їй вплив у міжнародних відносинах та можливість вирішувати важливі економічні питання.

Крім того, Німеччина активно використовує несилові засоби для захисту своїх національних інтересів, співпрацюючи як двосторонньо, так і багатосторонньо з іншими країнами. Вона також зберігає суверенітет у своїй зовнішній політиці та політиці безпеки, не полагаючись виключно на військові гарантії США.

Таким чином, Німеччина виявилася впливовою гравцем у міжнародних відносинах, вирішальність якої у формуванні та реалізації своїх геополітичних інтересів відображається у здатності використовувати широкий спектр інструментів та стратегій для забезпечення своєї безпеки та стабільності у Європі та світі.

Німеччина, як ключовий партнер США в НАТО, відіграє значну роль у світових військових операціях та ініціативах оновлення альянсу. Після завершення "холодної війни" та об'єднання ФРН і НДР, Німеччина активно долучилася до військових дій НАТО, виступаючи як ключовий ініціатор оновлень у військовій стратегії альянсу.

За межами ЄС, США залишаються важливим ринком збуту для Німеччини, американський ринок становить значну частку зовнішньої торгівлі країни. Також, США виступають традиційним інвестором капіталу в Німеччину, що відображається у великій частці іноземних інвестицій у німецьку економіку.

Німеччина також володіє великим обсягом золотого запасу, що робить її важливим гравцем на міжнародному ринку золота. Німецькі золоті запаси, які складають близько 3,38 тис. тонн, розташовані переважно за межами країни, з найбільшою частиною у США. Це свідчить про довіру Німеччини до США як важливого партнера і сховища її золотовалютних резервів.

У цілому, тісні економічні, військові та фінансові зв'язки між Німеччиною та Сполученими Штатами свідчать про важливість партнерства обох країн у міжнародних відносинах та підкреслюють роль Німеччини як ключового гравця на світовій арені.

Вступ Німеччини до НАТО у 1955 році має значимі геоекономічні та геополітичні наслідки, що вплинули на структуру та динаміку світових відносин. Геополітичні аспекти вступу країни до альянсу відображаються у стратегічному контексті забезпечення безпеки та зміцнення політичного впливу в регіоні Європи. У той час як геоекономічні виміри полягають у забезпеченні економічних переваг та інтеграції в світові ринки[16].

На початку 1950-х років Німеччина опинилася в складній геополітичній ситуації після Другої світової війни. Об'єднання ФРН та НДР та закінчення "холодної війни" створили необхідність для Німеччини

визначити нові стратегічні напрямки. Вступ Німеччини до НАТО відіграв ключову роль у забезпеченні безпеки та підвищенні обороноздатності країни після закінчення "холодної війни". Цей крок мав значний вплив на політичну картину Європи та світу в цілому, допомагаючи зберегти стабільність у регіоні та в цілому світі. Далі розглянемо, як вступ Німеччини до НАТО вплинув на її безпеку та обороноздатність, а також роль альянсу у забезпеченні захисту країни від потенційних загроз[7; 16].

По-перше, вступ Німеччини до НАТО дозволив країні отримати міцний колективний захист від будь-яких зовнішніх загроз. Як член альянсу, Німеччина отримала гарантії безпеки від інших членів, що стало важливим фактором для зміцнення її обороноздатності. Альянс забезпечив Німеччині військову допомогу та спільні військові навички, що виявилось критично важливим у разі будь-яких загроз чи конфліктів.

По-друге, НАТО зіграв важливу роль у збереженні стабільності в регіоні, забезпечуючи присутність військ та здатність реагувати на потенційні конфлікти. Це дозволило Німеччині відчувати себе більш захищеною та стабільною країною, що сприяло її економічному та соціальному розвитку. Крім того, членство в альянсі сприяло розвитку дипломатичних відносин та співпраці з іншими країнами-членами НАТО, що також сприяло зміцненню обороноздатності Німеччини.

Загалом, вступ Німеччини до НАТО виявився кроком, який сприяв підвищенню безпеки та обороноздатності країни, а також забезпечив стабільність в регіоні. Альянс відіграв важливу роль у забезпеченні захисту Німеччини від потенційних загроз та сприяв її розвитку як сильної та незалежної країни в міжнародній спільноті. Приєднання до альянсу дозволило Німеччині відновити свій статус як суверенної держави та забезпечити взаємодію з ключовими партнерами у сфері безпеки та оборони.

Вступ Німеччини до НАТО мав значний вплив на її політичну позицію у світі та роль у міжнародних відносинах, змінюючи стратегію країни і впливаючи на її співпрацю з іншими країнами-членами альянсу та на прийняття стратегічних рішень.

Вступ до НАТО підвищив міжнародний статус Німеччини і підкреслив її зобов'язання до колективної безпеки та співпраці з іншими членами альянсу. Це стало суттєвим кроком у напрямі зміцнення довіри до Німеччини та покращення її стосунків з іншими країнами, особливо в Європі. Країна стала активнішою у формуванні міжнародної політики та прийнятті стратегічних рішень в питаннях безпеки та оборони.

Членство в НАТО наділило Німеччину більшою вагою у міжнародних відносинах та дозволило їй активніше співпрацювати з іншими країнами-членами альянсу у сферах безпеки, оборони та політичного співробітництва. Німеччина стала більш впливовою у прийнятті стратегічних рішень, таких як участь у миротворчих місіях, а також спільних військових операціях, що сприяло її зближенню з іншими країнами-членами НАТО.

Вступ Німеччини до НАТО позначився на її політичній позиції у світі та ролі у міжнародних відносинах. Країна стала більш активною у формуванні міжнародної політики та прийнятті стратегічних рішень, співпрацюючи з іншими країнами-членами альянсу у сферах безпеки, оборони та політичного співробітництва. Членство в НАТО підвищило вплив Німеччини на світові справи і підкреслило її зобов'язання до колективної безпеки та співпраці з іншими державами.

З іншого боку, геоелекономічні аспекти вступу Німеччини до НАТО відображаються у зміцненні економічного потенціалу країни та підвищенні її міжнародного впливу. Вхід до альянсу дало можливість Німеччині розвивати тісні економічні та політичні зв'язки з іншими членами НАТО, що сприяло збільшенню інвестицій та торгівлі. Також, участь у альянсі

сприяла забезпеченню стабільності у регіоні та сприяла залученню нових можливостей для розвитку економіки країни.

Членство у НАТО стало ключовим фактором для економічного зростання країни та підвищення її міжнародної привабливості для інвесторів.

По-перше, членство в НАТО забезпечило Німеччині стабільність та безпеку, що сприяло створенню сприятливого економічного середовища для розвитку бізнесу та приваблення інвестицій. Захист від потенційних загроз, який забезпечує альянс, стимулював зростання довіри іноземних інвесторів та підтримував стабільність фінансової системи.

По-друге, членство у НАТО сприяло збільшенню зовнішньої торгівлі Німеччини та розвитку міжнародних економічних зв'язків. Членство в альянсі відкрило нові можливості для розширення ринків збуту для німецьких товарів та послуг, а також сприяло поглибленню торговельних відносин з іншими країнами-членами альянсу.

По-третє, членство у НАТО позитивно вплинуло на залучення іноземних інвестицій до Німеччини. Стабільність та безпека, забезпечені альянсом, створюють привабливе середовище для іноземних інвесторів, що підтримує економічний розвиток країни та сприяє створенню нових робочих місць.

Вступ Німеччини до НАТО мав позитивний вплив на розвиток її економіки та збільшення міжнародного співробітництва та інвестицій. Членство у НАТО сприяло стабільності та безпеці країни, розвитку зовнішньої торгівлі та залученню іноземних інвестицій, що сприяло загальному економічному процвітанню та зміцненню міжнародного впливу Німеччини.

Отже, вступ Німеччини до НАТО має як геополітичне, так і гео економічне значення, яке відображається у забезпеченні безпеки та

стабільності в регіоні, а також у розвитку економіки та збільшенні міжнародного впливу країни.

2.3. Вплив НАТО на зовнішню політику Німеччини та її геополітичну і гео економічну позицію

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) займає центральне місце серед країн Європи та грає ключову роль у глобальних справах. Її членство у різноманітних міжнародних організаціях, таких як Європейський Союз, G4, G7, G20, Організація економічного співробітництва та розвитку та Організація Північноатлантичного договору (НАТО), свідчить про її значущий вплив у світових справах.

Німеччина має вражаючу мережу дипломатичних представництв у більш ніж 190 країнах світу, що демонструє її високий рівень зовнішньої діяльності та зацікавленість у міжнародних відносинах. Це надає ФРН можливість активно взаємодіяти з іншими країнами на політичному, економічному та соціальному рівнях[20].

Як провідна промислово розвинена країна, Німеччина відіграє значну роль у глобальній економіці. Її економіка визнана однією з найбільших у світі, а її промисловість, технологічні досягнення та інноваційний потенціал відомі на всіх континентах. Важливо відзначити, що Німеччина є головною економічною силою в Європейському Союзі, що надає їй великий вплив на процеси прийняття рішень та формування політики в рамках цієї організації.

Завдяки своєму статусу великої промислової держави, Німеччина виступає як важливий учасник у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату, енергетична безпека, боротьба з тероризмом та міжнародна безпека. Її активна участь у міжнародних діалогах та ініціативах сприяє

зміцненню міжнародного співробітництва та спільним зусиллям у вирішенні глобальних викликів.

Отже, Федеративна Республіка Німеччина займає важливе місце у світових справах як через свою участь у міжнародних організаціях та дипломатичну активність, так і через свій значний вплив у глобальній економіці та здатність сприяти розв'язанню глобальних проблем.

Вступ Німеччини до НАТО вплинув на її зовнішню політику, геополітичну і геоекономічну позицію в значній мірі, якість і ступінь впливу якої можна оцінити через різноманітні аспекти співпраці з альянсом.

У політичній сфері Німеччина займає центральне місце в європейських справах, що стає можливим завдяки членству в НАТО та інших міжнародних організаціях. Як член "Великої сімки", "Великої двадцятки", ОБСЄ та НАТО, Німеччина грає ключову роль у формуванні і впровадженні міжнародних стратегій з метою забезпечення миру, безпеки та стабільності в Європі та світі. Участь у міжнародних операціях альянсу та спільні дипломатичні і військові зусилля Німеччини та США свідчать про їхню взаємодію у розв'язанні глобальних проблем.

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) є одним із ключових членів НАТО, як з точки зору військової потужності, так і з точки зору економічного внеску. Членство в НАТО істотно впливає на геоекономічну та геополітичну позицію ФРН на світовій арені.

З геополітичної точки зору, НАТО сприяє консолідації та посиленню геополітичного статусу Німеччини в регіоні та світі. Німеччина є рамковою державою для розширеного передового присутності НАТО, що зміцнює її роль як лідера Європи та важливого гравця в міжнародних відносинах. Співпраця з альянсом також дозволяє Німеччині займати активну позицію в рішеннях щодо геополітичних питань, таких як стабільність на Балканах, ситуація в Африці та боротьба з тероризмом.

ФРН є одним із лідерів ЄС, і членство в НАТО посилює її вплив на європейську політику та безпеку.

Членство в НАТО зміцнює трансатлантичні відносини між ФРН та США, що є важливим фактором у геополітиці.

ФРН бере активну участь у миротворчих операціях НАТО, що сприяє підвищенню її авторитету на світовій арені.

У геоeкономічному плані, членство в НАТО сприяло зміцненню економіки Німеччини та збільшенню міжнародного співробітництва та інвестицій. Партнерство з США та іншими країнами-членами альянсу сприяє розвитку торгівлі та інвестиційного клімату в Німеччині. Крім того, співпраця в рамках НАТО дозволяє Німеччині брати участь у міжнародних економічних програмах та проектах, що сприяють зростанню її впливу та привабливості як економічного партнера.

НАТО гарантує безпеку ФРН, що, в свою чергу, сприяє сприятливому середовищу для економічного зростання та інвестицій.

Членство в НАТО дає ФРН доступ до ринків інших членів Альянсу, що сприяє розширенню торгівлі та інвестицій.

ФРН бере участь у спільних проектах НАТО з розробки та виробництва оборонних технологій, що дає їй доступ до нових технологій та ринків.

Отже, НАТО впливає на зовнішню політику Німеччини, змінюючи її геополітичну і геоeкономічну позицію та підсилюючи її роль як ключового учасника у міжнародних відносинах.

Членство Німеччини в НАТО не лише відкриває нові можливості, а й створює ряд викликів та проблем, які потрібно вирішувати в контексті її зовнішньої політики та внутрішньої стабільності.

По-перше, збільшення військових витрат, яке членство в НАТО вимагає, може стати причиною конфліктів в розподілі бюджетних ресурсів. Витрати на оборону можуть конкурувати з іншими сферами, такими як

охорона здоров'я, освіта або соціальні послуги. Це може викликати недовіру і негативні реакції у суспільстві, особливо в контексті зростаючих вимог до бюджету у зв'язку з економічними проблемами.

По-друге, членство в НАТО може створити напруженість у відносинах з Росією, яка виступає важливим торговельним партнером для Німеччини. Взаємодія з альянсом може призвести до дипломатичних конфліктів та торговельних суперечок, що загрожує економічній стабільності країни.

Нарешті, внутрішньополітичні дебати щодо членства в НАТО можуть стати причиною соціальних розбіжностей та нерозуміння у суспільстві. Настрої громадян можуть варіюватися від підтримки альянсу до критики його політики. Це може ускладнити формування консенсусу в політичному процесі та вплинути на рішення уряду щодо участі в міжнародних конфліктах чи миротворчих операціях.

Отже, виклики, пов'язані з членством Німеччини в НАТО, вимагають уважного аналізу та балансування інтересів, щоб забезпечити ефективне управління зовнішньою політикою та зберегти внутрішню стабільність країни.

Висновки до розділу 2

У контексті геополітичного та гео економічного позиціонування Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) в системі НАТО, важливо визначити ключові аспекти, які впливають на її роль у міжнародних відносинах та економічному розвитку.

Німеччина, як активний учасник НАТО, займає центральне місце у забезпеченні колективної безпеки та обороноздатності Європи. Її членство в альянсі підкреслює зобов'язання до спільних цінностей демократії, прав людини та міжнародної стабільності.

З економічної точки зору, участь у НАТО сприяє розвитку німецької економіки шляхом забезпечення безпеки, стабільності та відкриває можливості для співпраці з іншими членами альянсу. Заходи, спрямовані на зміцнення обороноздатності, також можуть створювати нові можливості для розвитку військово-промислового комплексу та інших сфер економіки.

Проте, вступ до НАТО також створює виклики та обмеження для Німеччини. Зокрема, збільшення військових витрат може стати причиною конфліктів у бюджетному процесі та викликати негативні реакції у суспільстві. Відносини з Росією також можуть бути ускладненими через членство в альянсі, що може вплинути на торговельні та політичні відносини.

У висновку, геополітичне та гео економічне позиціонування ФРН в системі НАТО має свої переваги та обмеження. Важливо забезпечити баланс між безпекою, економічним розвитком та зовнішньополітичними відносинами для забезпечення стабільності та процвітання країни в умовах сучасного світового порядку.

РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВЗАЄМВІДНОСИН МІЖ ФРН ТА НАТО

3.1. Оцінка сучасного геополітичних та гео економічних взаємовідносин між ФРН та НАТО

Сучасні відносини між ФРН та НАТО відображають складні геополітичні реалії та стратегічні інтереси обох сторін. Незважаючи на можливі розбіжності в підходах до певних питань, співпраця між ФРН та НАТО залишається ключовою для забезпечення стабільності та безпеки в Європі та світі.

Стратегічні виклики, з якими стикаються Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) та Північноатлантичний Альянс (НАТО), на сьогоднішній день представляють складну суму геополітичних та гео економічних факторів, що вимагають уваги та відповідної стратегії(таб. 3.1.).

Таблиця 3.1. Стратегічні виклики для ФРН та НАТО

Виклик	Характеристика	Вплив	Відповідь ФРН та НАТО
Геополітич на нестабільні сть	- Російська агресія проти України - Зростання авторитарних режимів - Зростання міграційних потоків	- Дестабілізація регіону - Загроза демократичним цінностям - Соціальні та економічні проблеми	- Збільшення оборонних витрат - Розробка нових стратегій - Співпраця з іншими країнами

Тероризм	- Загроза з боку терористичних груп - Поширення радикалізму в Інтернеті	- Дестабілізація Європи - Зростання екстремізму	- Покращення співпраці в сфері розвідки та безпеки - Боротьба з дезінформацією
Кіберзагрози	- Зростання кібератак - Дезінформація та пропаганда в Інтернеті	- Загроза урядовим та приватним структурам - Підрив довіри до демократії	- Інвестування в кібербезпеку - Розвиток цифрової оборони
Розподіл ресурсів	- Зростання конкуренції за доступ до ресурсів - Зміна клімату	- Нестабільність у світі - Зростання конфліктів	- Співпраця на міжнародному рівні - Справедливий розподіл ресурсів
Інші виклики	- Зростання нерівності - Зміна клімату - Пандемії	- Соціальна напруженість - Загроза безпеці	- Розробка нових політик - Співпраця на міжнародному рівні

Геополітична нестабільність у регіоні є одним із основних викликів для ФРН та НАТО. Збройні конфлікти, громадянські війни, територіальні претензії та інші форми військово-політичного протистояння у різних частинах світу створюють загрозу стабільності та безпеці.

Тероризм є ще одним серйозним викликом, з яким стикаються ФРН та НАТО. Терористичні організації, такі як Ісламська держава (ІД), Аль-

Каїда та інші, використовують насильство та терор для досягнення своїх політичних та релігійних цілей, що створює загрозу міжнародній безпеці.

Кіберзагрози також стають все більш серйозним викликом для ФРН та НАТО. Хакерські атаки на державні та корпоративні інформаційні системи можуть завдати серйозної шкоди економіці, інфраструктурі та національній безпеці.

Розподіл ресурсів, включаючи енергетичні ресурси та водні шляхи, також становить виклик для ФРН та НАТО. Конкуренція за доступ до ресурсів може призвести до напруженості між країнами, а також до конфліктів та напруженості у міжнародних відносинах.

Відповідь Федеративної Республіки Німеччини (ФРН) та Північноатлантичного Альянсу (НАТО) на сучасні геополітичні та геоекономічні виклики включає комплекс заходів, спрямованих на зміцнення безпеки та стабільності у регіоні та світі.

Перш за все, ФРН та НАТО збільшують оборонні витрати та інвестують у нові військові технології. Це допомагає підвищити ефективність оборони та забезпечити відповідь на сучасні загрози.

Посилення співпраці в сфері розвідки та безпеки є ще одним ключовим напрямком. Обмін інформацією та спільні операції сприяють виявленню та протидії потенційним загрозам.

Розробка нових стратегій для протидії геополітичним та геоекономічним викликам є необхідною для адаптації до змін у світовому порядку. ФРН та НАТО активно працюють над пошуком ефективних рішень для забезпечення своєї безпеки та захисту своїх інтересів.

Підтримка демократії та правозахисту в усьому світі є однією з основних місій ФРН та НАТО. Це включає підтримку демократичних інститутів, зміцнення прав людини та боротьбу з авторитаризмом та тероризмом.

Важливість співпраці між ФРН та НАТО визначається потребою в спільних зусиллях для створення більш безпечного та стабільного світу. Обидва суб'єкти розуміють, що не можуть впоратися з викликами самостійно і потребують координації та співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями. Спільні зусилля дозволяють забезпечити більш ефективну реакцію на загрози та досягти більшого успіху у досягненні своїх стратегічних цілей.

Сучасні тенденції співпраці між Федеративною Республікою Німеччиною (ФРН) та Північноатлантичним Альянсом (НАТО) відображають стрімке розвиток та вдосконалення спільних зусиль у забезпеченні безпеки та стабільності в регіоні та світі.

Військова кооперація стає однією з ключових сучасних ініціатив, спрямованих на зміцнення співпраці між ФРН та НАТО. Розширення спільних військових навичок, обмін досвідом та технологіями, а також спільні військові навчання та вправи допомагають підвищити ефективність оборони та реагування на загрози.

Збільшення оборонних витрат також відображає сучасну тенденцію співпраці між ФРН та НАТО. ФРН збільшує свої витрати на оборону та військові потужності, щоб забезпечити військову готовність та відповідь на сучасні безпекові виклики, що є важливим елементом спільної стратегії НАТО.

Спільні стратегічні проекти також знаходяться серед сучасних тенденцій співпраці між ФРН та НАТО. Це можуть бути спільні ініціативи з кібербезпеки, боротьби з тероризмом, розвитку нових військових технологій та систем, а також спільні миротворчі місії та гуманітарні дії.

Загалом, сучасні тенденції співпраці між ФРН та НАТО свідчать про глибоке зобов'язання обох сторін до спільної безпеки та стабільності. Шляхом розвитку та вдосконалення військової кооперації, збільшення оборонних витрат та реалізації спільних стратегічних проектів, ФРН та

НАТО прагнуть забезпечити ефективний захист своїх членів та реагування на сучасні безпекові виклики у світі.

Економічна взаємодія між Федеративною Республікою Німеччиною (ФРН) та Північноатлантичним Альянсом (НАТО) відіграє важливу роль у зміцненні їх співпраці та забезпеченні стабільності в регіоні та світі.

Аналіз торгівельних відносин між ФРН та НАТО відображає величезний обсяг торгівлі між країнами-членами та партнерами альянсу. Німеччина, як одна з найбільших економік у світі, є важливим торговельним партнером для багатьох країн, що сприяє розвитку економічних зв'язків між НАТО та іншими державами.

ФРН є одним із найважливіших торгових партнерів для багатьох країн НАТО. У 2022 році товарообіг між ФРН та іншими країнами НАТО склав €1,2 трлн.

ФРН експортує до країн НАТО :

- машини,
- транспортні засоби,
- хімічні продукти та інші товари.

З країн НАТО ФРН імпортує :

- енергоресурси,
- сировину,
- продовольство та інші товари.

Щодо інвестицій, ФРН здійснює активну інвестиційну діяльність як в межах НАТО, так і за її межами. Інвестиції у сферу оборони, технологій та інновацій сприяють розвитку військово-промислового комплексу та забезпеченню потреб альянсу в сучасних військових технологіях.

ФРН є одним із найважливіших джерел інвестицій для країн НАТО. У 2022 році прямі іноземні інвестиції з ФРН в інші країни НАТО склали €750 млрд.

Енергетична безпека є ще одним важливим аспектом економічної взаємодії між ФРН та НАТО. Німеччина, як один з провідних енергетичних гравців в Європі, забезпечує постачання енергоносіїв для країн-членів альянсу та сприяє розробці стратегій енергетичної безпеки та диверсифікації джерел постачання.

ФРН є одним із лідерів у розвитку відновлюваних джерел енергії. ФРН співпрацює з іншими країнами НАТО з питань диверсифікації поставок енергоресурсів та підвищення енергетичної безпеки. ФРН інвестує в проекти з розвитку відновлюваних джерел енергії в країнах НАТО. Країни НАТО співпрацюють з ФРН з питань енергоефективності та зменшення залежності від викопного палива.

Узагальнюючи, економічна взаємодія між ФРН та НАТО є важливим фактором для забезпечення економічної стабільності та безпеки в регіоні та світі. Торгівля, інвестиції та енергетична безпека є ключовими елементами цієї співпраці, що сприяють зміцненню обох сторін та реалізації спільних стратегічних цілей.

3.2. Аналіз ключових проблем та викликів у співпраці ФРН та НАТО

Аналіз ключових проблем та викликів у співпраці Федеративної Республіки Німеччини (ФРН) та Північноатлантичного Альянсу (НАТО) виявляє ряд складних питань, з якими стикаються обидва суб'єкти співпраці.

Першою ключовою проблемою є розподіл витрат на оборону. ФРН, як одна з провідних країн у Європі, часто сподівається, що інші країни НАТО візьмуть на себе більшу відповідальність за свою власну оборону. Однак деякі країни НАТО не досягають цільового показника оборонних витрат у 2% від ВВП, який встановлений у рамках альянсу. Це створює

напруженість та нерівності у відносинах між ФРН та іншими країнами НАТО, оскільки ФРН відчуває нерівномірний розподіл тягаря оборони.

Другою проблемою є дискусії щодо стратегічних пріоритетів та загроз. Різні країни НАТО можуть мати відмінні погляди на головні загрози та стратегічні виклики. Це може ускладнювати прийняття рішень та координацію спільних дій у сфері безпеки та оборони.

Політичні розбіжності між Федеративною Республікою Німеччиною (ФРН) та іншими країнами НАТО є складною проблемою, яка може виникати у зв'язку з різними поглядами на ключові питання зовнішньої політики та оборони. Ці розбіжності можуть ускладнювати прийняття рішень та координацію спільних дій у рамках альянсу.

Однією з таких проблем є розбіжності щодо підходів до відносин з Туреччиною та Росією. Деякі країни НАТО можуть вважати, що необхідно вжити більш жорстких заходів щодо Туреччини через її поведінку у відношенні до прав людини, розвитку демократії та інших питань. У той же час, існують країни, такі як ФРН, які можуть підтримувати більш стриманий підхід до відносин з Туреччиною з урахуванням її геополітичної важливості.

У разі відносин з Росією також можуть виникати розбіжності у підходах. Деякі країни НАТО можуть підтримувати більш тверді заходи щодо Росії через її агресивну зовнішню політику та втручання у справи інших країн. У той же час, існують країни, які можуть прагнути до діалогу та співпраці з Росією для вирішення міжнародних конфліктів та забезпечення стабільності у регіоні.

Загалом, політичні розбіжності між ФРН та іншими країнами НАТО відображають складність внутрішніх та зовнішніх політичних динамік, які впливають на прийняття рішень у рамках альянсу. Вирішення цих розбіжностей вимагатиме терпимості, дипломатичної майстерності та

гнучкості у пошуку компромісних рішень, що задовольняють інтереси всіх сторін.

Історичні питання є важливим фактором, який може впливати на взаємовідносини між Федеративною Республікою Німеччиною (ФРН) та деякими країнами НАТО. Ці питання можуть створювати тензії та ускладнювати рівень довіри та співпраці між партнерами.

Одним із ключових історичних питань є спадщина Другої світової війни. Дії Німеччини під час війни, включаючи злочини проти людяності та воєнні збитки, залишають глибокий слід у світовій історії. Це питання може стати причиною напруженості та недовіри з боку інших країн НАТО, особливо тих, які були жертвами нацистського режиму під час війни. На основі цих історичних подій можуть виникати складнощі у розвитку довіри та співпраці між ФРН та іншими країнами альянсу.

У цьому контексті важливо здійснювати відкрите обговорення та врегулювання історичних питань, спрямованих на покращення взаєморозуміння та сприяння конструктивній співпраці. Діалог та зусилля з урегулювання історичних суперечок можуть допомогти зменшити напруженість та сприяти побудові міцних та стабільних відносин між ФРН та іншими країнами НАТО.

Зростання авторитарних режимів, зокрема у таких країнах, як Китай та Росія, є однією з головних проблем, з якими стикаються Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) та Північноатлантичний альянс (НАТО). Ці авторитарні режими представляють собою виклик для демократичних цінностей та принципів, на яких базується альянс, і можуть спровокувати розбіжності у стратегіях та пріоритетах країн НАТО, включаючи ФРН.

Однією з основних причин, чому зростання авторитаризму ставить під сумнів демократичні цінності ФРН та НАТО, є порушення прав людини та обмеження політичних свобод у цих країнах. Авторитарні режими часто

прагнуть контролювати засоби масової інформації, обмежувати діяльність політичних опозиційних сил та порушувати права меншин.

Таке зростання авторитаризму може викликати напруженість у відносинах між ФРН та іншими країнами НАТО. Деякі країни можуть підтримувати більш тверду лінію стосовно авторитарних режимів, закликаючи до суворіших заходів, включаючи санкції та ізоляцію. У той же час, інші країни можуть прагнути до збереження конструктивного діалогу та співпраці з цими країнами у певних сферах, навіть за наявності розбіжностей у демократичних цінностях.

Тому важливо для ФРН та НАТО знаходити баланс між підтримкою демократичних цінностей та реалізмом у взаємодії з авторитарними режимами. Підтримка демократичних принципів та прав людини повинна залишатися однією з основних цілей альянсу, одночасно розглядаючи можливості співпраці та діалогу з авторитарними режимами у сферах загального інтересу, таких як боротьба з кліматичними змінами чи протидія тероризму.

Третій виклик полягає у реагуванні на нові та еволюючі загрози, такі як кібератаки, гібридна війна та тероризм. Швидкі зміни у сучасних загрозах вимагають постійного оновлення та адаптації стратегій безпеки та оборони.

Тероризм становить постійну загрозу для Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) та Північноатлантичного альянсу (НАТО) і вимагає від них тісної співпраці та спільних зусиль для протидії цій небезпеці. Терористичні акти, незалежно від їх масштабу чи мети, мають потенціал спричинити серйозні шкоди мирному населенню та порушити стабільність у регіоні чи світі.

З метою ефективного протидії тероризму, ФРН та НАТО регулярно здійснюють спільні військові операції та обмін розвіданими даними. Такі дії включають спільні навчання, обмін інформацією про підозрілі особи чи

групи, а також спільні контртерористичні операції. Це дозволяє ефективніше виявляти, запобігати та реагувати на можливі терористичні загрози.

Однак, тероризм не є проблемою, яку можна вирішити виключно військовими засобами. Не менш важливою є робота з попередження радикалізації, вдосконалення законодавства та розвиток міжнародного співробітництва у сфері боротьби з фінансуванням тероризму. Крім того, важливо враховувати причини, що породжують тероризм, такі як соціальні нерівності, політичні конфлікти та релігійні розбіжності, та шукати комплексні рішення для їх вирішення.

Отже, тісна співпраця між ФРН та НАТО у сфері боротьби з тероризмом важлива для забезпечення миру та стабільності у світі. Рішучість і взаємна підтримка у цій сфері допомагають зменшити загрозу терористичних актів та захистити безпеку та добробут громадян.

Кіберзагрози стали суттєвим викликом для безпеки і стабільності, що ставить під загрозу Федеративну Республіку Німеччина (ФРН) та Північноатлантичний альянс (НАТО). Швидкий розвиток технологій та цифрова трансформація створили нові можливості для кіберзлочинців та державних акторів здійснювати кібератаки, які можуть принести серйозні шкоди критичній інфраструктурі, економіці та національній безпеці.

З метою захисту від кібератак, необхідна тісна співпраця між ФРН та НАТО. Це включає спільні кібервійська, обмін інформацією про кіберзагрози та розробку спільних стратегій та політик кібербезпеки. Спільні учбові сесії та тренування також можуть допомогти підготувати персонал та підвищити свідомість про кіберзагрози.

Крім того, важливо активно співпрацювати з міжнародними партнерами та організаціями з метою обміну найкращими практиками, інформацією та інтелектуальними ресурсами у сфері кібербезпеки. Це

дозволить створити спільний фронт протидії кіберзагрозам та зміцнити загальний рівень захисту від кібератак.

Відповідь на кіберзагрози потребує від ФРН та НАТО не лише реактивних заходів, але й активного моніторингу, аналізу та передбачення потенційних загроз для забезпечення стійкості та надійності цифрового простору. Тільки шляхом спільних зусиль та координації можна забезпечити ефективний захист від кіберзагроз та зберегти цифрову безпеку та стабільність у сучасному світі.

Зміна клімату представляє собою надзвичайно важливий виклик для Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) та Північноатлантичного альянсу (НАТО). Цей процес впливає на різноманітні аспекти життя людей, економічного розвитку, безпеки та стабільності у всьому світі.

Для вирішення проблем, пов'язаних зі зміною клімату, необхідна тісна співпраця між ФРН та НАТО. Спільні зусилля у цьому напрямку можуть включати проведення спільних досліджень, обмін даними та експертною інформацією, а також спільні програми розвитку та впровадження нових технологій, спрямованих на зменшення впливу зміни клімату та адаптацію до нього.

Наприклад, ФРН та НАТО можуть спільно розробляти і впроваджувати нові технології з енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії та зменшення викидів парникових газів. Також важливою є спільна підтримка програм з обміну найкращими практиками у сфері адаптації до зміни клімату, особливо для країн, що найбільше піддаються ризику.

Крім того, спільна політика та дії у сфері міжнародних переговорів та договорів з питань зміни клімату можуть виявитися дієвим інструментом для спільного вирішення цього глобального виклику. Зусилля міжнародної спільноти, включаючи ФРН та НАТО, є важливим кроком у напрямку

створення стійкого та стабільного світу, що пристосовується до зміни клімату та мінімізує її негативний вплив на людство.

Міграція стала одним з найважливіших викликів для Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) та Північноатлантичного альянсу (НАТО) в сучасному світі. Зростання міграційних потоків, викликане різноманітними факторами, такими як конфлікти, економічна нестабільність та зміна клімату, породжує різноманітні проблеми та вимагає спільних зусиль для їх вирішення.

Тісна співпраця між ФРН та НАТО важлива для ефективного вирішення проблем, пов'язаних з міграцією. Один із можливих напрямків співпраці - це спільна допомога країнам, які приймають багато мігрантів. Це може включати надання фінансової, технічної та гуманітарної допомоги для поліпшення умов переселенців, їхньої інтеграції в нові суспільства та підтримки місцевих громад.

Спільні зусилля у сфері контролю за міграційними потоками та боротьби з нелегальною міграцією можуть допомогти зменшити негативний вплив міграції на безпеку та стабільність. Це може включати обмін інформацією, спільні операції та розробку політик міграційного контролю.

Загалом, міграція є складною та багатогранною проблемою, яка вимагає комплексного та координаційного підходу для її вирішення. Тісна співпраця між ФРН та НАТО може стати важливим кроком у напрямку забезпечення стабільності та безпеки у світі, який зазнає великого впливу міграційних процесів.

Для успішного вирішення сучасних проблем та викликів Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) та Північноатлантичний альянс (НАТО) повинні активно посилювати політичний діалог та співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями.

ФРН та НАТО повинні активно взаємодіяти у політичних форумах та переговорах для обговорення спільних проблем та вирішення розбіжностей. Регулярні зустрічі на різних рівнях, від високопоставлених посадових осіб до експертів, дозволять знайти спільні рішення та плани дій.

ФРН та НАТО мають працювати над ідентифікацією спільних інтересів та пріоритетів у сферах безпеки, оборони, економіки та інших. Це допоможе встановити основи для спільних дій та ініціатив.

ФРН та НАТО мають активно співпрацювати з іншими країнами та міжнародними партнерами для вирішення спільних проблем. Це може включати обмін інформацією, координацію дій та спільні проекти та програми.

В цілому, зміцнення політичного діалогу, знаходження спільних інтересів та співпраця з іншими країнами є важливими кроками для ФРН та НАТО у вирішенні спільних проблем та викликів. Це дозволить їм ефективніше діяти на міжнародній арені та забезпечити стабільність та безпеку в регіоні та в світі в цілому.

Висновки до розділу III.

Аналіз сучасного стану взаємовідносин між ФРН та НАТО відображає різні аспекти їх співпраці та виклики, з якими вони зіштовхуються.

З одного боку, співпраця між ФРН та НАТО залишається ключовим елементом забезпечення безпеки та стабільності у Європі та поза її межами. Обидва суб'єкти продовжують займати активну роль у міжнародних операціях, зміцнюючи обороноздатність та забезпечуючи колективну безпеку.

З іншого боку, взаємні виклики та ризики, такі як геополітична нестабільність, тероризм, кіберзагрози та амбіції авторитарних режимів, створюють нові складнощі для ФРН та НАТО. Ці виклики вимагають посилення співпраці, обміну розвідданими та забезпечення відповідних ресурсів для ефективного протистояння загрозам.

Важливо враховувати, що зміна геополітичної картини світу, включаючи небезпеку ревізіонізму та зростання впливу авторитарних режимів, ставить під сумнів принципи та цінності, на яких базується НАТО. Тому необхідно постійно адаптувати стратегії співпраці та визначати нові напрямки діяльності, які враховуватимуть сучасні виклики та забезпечуватимуть ефективний захист інтересів ФРН та НАТО в міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

Геополітичні та гео економічні відносини між Німеччиною та НАТО протягом останніх десятиліть еволюціонували, відображаючи зміни в геополітичній ситуації та пріоритетах обох сторін.

Німеччина відіграє ключову роль в НАТО, будучи одним із найбільших платників внесків та постачальником військових сил.

Вступ до НАТО після Другої світової війни став для Німеччини важливим кроком на шляху до інтеграції в євроатлантичний простір.

Сьогодні Німеччина робить значний внесок у спільні оборонні зусилля, бере участь у місіях НАТО та підтримує розширення альянсу.

Геополітичні та гео економічні виклики, такі як Російська агресія проти України, тероризм, кіберзагрози та міграція, підкреслюють важливість трансатлантичної співпраці.

Німеччина та НАТО мають спільні інтереси в забезпеченні миру та безпеки в Європі та за її межами.

Перспективи подальшої взаємодії між Німеччиною та НАТО виглядають сприятливо.

Очікується, що Німеччина й надалі буде відігравати ключову роль в альянсі, роблячи значний внесок у його політичні, військові та економічні аспекти.

Посилення співпраці між Німеччиною та НАТО в таких сферах, як кібербезпека, енергетична безпека, боротьба з тероризмом та контроль над озброєннями, буде мати значний вплив на безпеку в євроатлантичному регіоні.

Важливим завданням для Німеччини та НАТО є адаптація до нових геополітичних та гео економічних умов, щоб й надалі залишатися гарантами миру та безпеки.

Для цього необхідні спільні зусилля з метою зміцнення трансатлантичного партнерства, розвитку нових форм співпраці та пошуку інноваційних рішень для актуальних проблем.

Дипломна робота дослідила геополітичні та геоекономічні відносини між Німеччиною та НАТО, проаналізувала їх еволюцію та окреслила перспективи подальшої взаємодії.

Підсумовуючи слід зазначити, що трансатлантична співпраця залишається ключовим фактором забезпечення миру та безпеки в Європі та усьому світі.

Німеччина та НАТО мають значний потенціал для розвитку та зміцнення свого партнерства, що буде мати позитивний вплив на безпеку та добробут у євроатлантичному регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АРТЬОМОВА, Євгенія Сергіївна. Геополітичний дискурс як специфічний різновид політичної дискурсивної комунікації. *Наукові праці. Політологія*, 2012, 204с.
2. АРТЬОМОВА, Є. С. Геополітичний дискурс європейської інтеграції. *Політологічні записки*, 2012, 6.
3. ВЕГЕШ, Микола Миколайович. Поняття геополітики, її методи і функції. 2009.
4. ВЕГЕШ, Микола Миколайович. Геополітика. 2017.
5. Вегеш М. Геополітика [Електронний ресурс] / М.Вегеш, М.Палінчак, В. Петрінко – Режим доступу до ресурсу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/31364/1/%D0%9C.%D0%92%D0%B5%D0%B3%D0%B5%D1%88%2C%20%D0%9C.%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%87%D0%B0%D0%BA%2C%20%D0%92.%20%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BE.%20%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%8M.Вегеш, М.Палінчак, В. Петрінко. Геополітика.pdf2%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>
6. ВЛАСОВ, В. І. Геоєкономіка–основа глобалістики (короткий історичний екскурс). *Питання історії науки і техніки*, 2015.
7. ГРИЦЯК, Ігор; КАМІНСЬКА, Тетяна. Створення, розширення та діяльність Північноатлантичного Альянсу (НАТО). *Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України*, 2009, 3: 183-194.
8. ДАШЕВСЬКА, О. В. Геополітичний статус держави: сутність, фактори та функції. *Грані*, 2015, 9: 33-37.
9. ДАШЕВСЬКА, О. В. Геополітичний потенціал як основа формування геополітичного статусу держави. *Гілея: науковий вісник*, 2016, 104: 194-198.
10. ЛЬБІН, В. В. СМИСЛ І ФУНКЦІЇ ПОНЯТТЯ «ГЕОЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР»: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ. *Стратегія розвитку України*, 2: 35-39.

- 11.І. І. Ковалик. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ГЕОЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ [Електронний ресурс] / І. І. Ковалик // Ефективна економіка № 10,. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1459>.
- 12.І. Ю. Гузенко. ГЕОЕКОНОМІЧНІ ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: КЛАСИЧНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ В СВІТЛІ СУЧАСНОСТІ [Електронний ресурс] / І. Ю. Гузенко // ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://ev.nmu.org.ua/docs/2018/2/EV20182_009-016.pdf.
- 13.КОНДРАТЕНКО, О. Ю. Геополітика: сутність феномену та його еволюція. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія*, 2015, 4: 98-107.
- 14.КІБАЛЬНИК, Л. О. Формування парадигми геоекономічних трансформацій. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*, 2012, 20: 79-86.
- 15.КІБАЛЬНИК, Л. О. Роль геоекономічних трансформацій у реструктуризації світового простору. *Стратегія розвитку України*, 2012, 1.
- 16.КАРАКУЦ, А. М. Фактор НАТО у процесі об'єднання Німеччини (1989-1990 рр.). *Исторические и политологические исследования*, 2009, 2: 301-306.
- 17.ЛУЦЕНКО, А. В. ЕВОЛЮЦІЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ У КРАЇНАХ–ЧЛЕНАХ НАТО У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ. *Адреса редакції*, 2007, 40.
- 18.МАКЕДОН, В. В. Геоекономіка та її вплив на стратегії розвитку національної економіки країни: теоретико-методологічний підхід. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2016, 33-38.
- 19.МАГДА, Євген. Концептуальні засади розширення НАТО: сучасний вимір. 2009.
- 20.МЕЛЬНИЧЕНКО, Еліна. Роль Німеччини у європейській інтеграції. 2022.
- 21.СУПІХАНОВ, Борис Карабайович. Теоретичні засади геоекономіки. *Економіка АПК*, 2017, 1: 81-86.
- 22.Савчук І.Г. Геоекономіка [Електронний ресурс] / Савчук І.Г. // Словник суспільної географії – Режим доступу до ресурсу: <https://geohub.org.ua/node/5551>.

23. Теоретичні засади геополітики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://studies.in.ua/geopolitika/1282-teoretichn-zasadi-geopolitiki.html>.
24. ХІМЯК, Андрій. Участь Німеччини у діяльності Північноатлантичного альянсу: історико-політичний огляд. *Вісник Львівського університету. Сер.: Міжнародні відносини*, 2011, 28: 95-104.
25. ФЕДОНЮК, Сергій Валентинович, et al. НАТО: історія, структура, діяльність, перспективи. 2008.
26. Фікрат Мехдізаде. Вплив НАТО на стан і перспективи розвитку середовища безпеки [Електронний ресурс] / Фікрат Мехдізаде // Політичний менеджмент № 10. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/mekhdizade_vplyv.pdf.
27. Ю. І. Пилипенко. ГЕОПОЛІТИЧНІ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ [Електронний ресурс] / Ю. І. Пилипенко, М. І. Кудрявцев // МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://ev.nmu.org.ua/docs/2022/3/EV20223_017-022.pdf.